

MAGYARÁG

1938. Sept. 15
VII. No. 266

1 lei

Tulajdonos: „Prima” S. A. Bejegy. la Trib.
Bíhor Fsoc. 1798—1938

Felelős kiadó:
Üzv. PÁSZTOR EDE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Felelős szerkesztő:
Dr Zoltán Jenő

Bejegyezve: Tribunalul Bihor Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

A békét meg kell menteni

A Rador távirati iroda jelentései a nemzetközi helyzetről

Négy órán át tárgyalta Hitler Chamberlainnel

Godesberg, szept. 23. Csütörtökön délután Chamberlain repülőgépe megérkezett a kölni repülőtérre. A miniszterelnököt fogadta a DNB munkatársa is, akinek azonban Chamberlain csak az időjárásról és a légtér utról volt hajlandó nyilatkozni. Azonkívül elragadtatását fejezte ki a miniszterelnök a légi utszépségei és a fogadtatás melegsége felől.

A kölni repülőtérrel Chamberlain Petersburgba hajtatott. Itt átváltózt, majd az autó a Rajnára vitte. A Rajnán kompon kelt át. A tulsó paron ismét autó várta. Chamberlain az autóval egyenesen Godesbergbe hajtatott, amelynek szállodájában a kapuban várta Hitler. A szállodában nyomban megkezdődött a történelmi tanácskozás, melyet este negyed 7-kor megszakítottak.

Berlin, szept. 23. A godesbergi találkozóról még a következő részleteket jelentik: A Dresden szállodát, ahol a találkozás lefolyt, megerősített SS osztagok vették körül. A tárgyalás alatt földszinten gyülekeztek az államférfiak, külön teremben a külföldi államok tudósítói. A tárgyalás összesen négy és fél óra hosszát tartott, utána Chamberlain visszaindult Londonba. A tárgyalás első része négyszemközt folyt le Chamberlain és Hitler között, később bevonták Ribbentropot is. Chamberlain kocsija dobpergés és az SS osztagok harsány kiáltása közben gördült ki Godesbergből. Hitler a szálloda halljáig, Ribbentrop az autójáig kísérte az angol miniszterelnököt.

London, szept. 23. Az angol körök igen tartózkodóak a Godesbergben történtekről illetőleg. A tárgyalásokról körülbelül még csak ennyi szivárgott ki:

Chamberlain igyekezett meggyőzni Hitlert, hogy ne tegyen újabb katonai lépéseket a szudéta-német ügyben. A magyar

és lengyel kisebbségek ügyében ne tegyen újabb diplomáciai lépéseket. A magyar és lengyel

Szirovny tábornok alakította meg az új cseh kormányt

Prága, szept. 23. A csehszlovák fővárosban a délután folyamán helyreállott a teljes rend. A normális üzleti élet azonnal megindult. Itt-ott látni még tüntető csoportokat, de a város képe már egészen nyugodt volt. Az új jelszó, amit saájáról-szájára adnak ez: „nyugalom és menteni a többit.” Csak Jecsiből és Olmütziből jelentenek nagyobb tüntetést.

Általános megnyugvást keltett, hogy még az esti órákban megalakult az új csehszlovák kormány. Szirovny tábornok el fogadja a kormányalakításra szóló megbízást. Az új cseh kabinet a következőkből áll.

Miniszterelnök és honvédelmi miniszter Szirovny tábornok
Belügyminiszter Cerni Jean.
Külgügyminiszter: Krofta.
Pénzügyminiszter: Kalfus.
Közegészségügyi miniszter: Mende Jean.

Tárcanélküli miniszterek: Zenkel, Prága polgármestere és Bukovszki, a Szokol párt elnöke.

A kabinet mellé ugynevezett belső államtanácsot alakítottak, melynek tagjai Hodzsa volt miniszterelnök, Cerni belügyminiszter, Pechine vasutügyi miniszter és Sranek oktatásügyi miniszter.

Egyelőre nem tárgyalják a magyar és lengyel kérdést?

London, szept. 23. A Press Association szerint a magyar és lengyel kérdést Anglia egyelőre nem engedi tárgyalni. A sajtóiroda értesülése szerint az angol kormány álláspontja,

kisebbségek ügyét nemzetközi bizottság vizsgálja majd felül. Ha mégis ilyen lépéseket tenné, ez meghaladná a cseh kérdést, ami ugyanis elég bonyolult.

Hitler válasza eddig még ismeretlen, de állítólag Hitler ki jelentette, hogy mindez a csehek magatartásától függ.

amit Hitlerrel is elfogadható, az, hogy a középeurópai probléma első pontja okvetlenül a szudéta-kérdés. A lengyel és magyar követelések további sorsa a diplomácia dolga.

Godesberg, szept. 23. A Hit-

Benes rádióbeszéde

Csütörtökön délután Benes rádióbeszédet intézett Csehszlovákiahoz:

— Népünk realista és okos nép — mondotta a cseh elnök. — Ne hagyja magát most sem szervezélyektől elragadtatni. Mindig arról vot nevezetes a cseh nép, hogy még a legnehezebb helyzetekben is meg tudja őrizni nyugalmát. A cseh nép tudja, hogy mikor kell harcolni és mikor kell tárgyalni. Most bölcsessége azt diktálta, hogy tárgyaljon. Ha harcolni fog kelleni, harcolni fog az utolsó csepp véréig. Őrizzük meg hidegvérünket, erőnket és méltóságunkat.

Benes ezután egyesülésre szólította fel a pártokat. Határozottan hangsúlyozta, hogy a cseh népnek nincs mit félnie a jövőtől, mert a kormány hatá-

rozott politikát követ.

Prága, szept. 23. Benes elnököt ma részletesen tájékoztatták a lefolyt manifestációról. Délután a szlovenszkoí nemzetgazdasági testület tartottak manifestációt. A tüntető gyűlés kijelentette, hogy a szlovákok a csehszlovák állam alapelvein állanak. A gyűlésről recenzio jelent meg, mely kifejti, hogy a szlovákok ezer éve élnek ezen a helyen és itt akarnak maradni.

Szirovny tábornok kormányáról ezt jelentik hivatalos helyen.

— Az új kormány pártok fölé áll és a nemzeti szolidaritásra támaszkodik. Célja a rend és az erős kéz. Ámbátor élén a világháboruban résztvevő férfi áll, mégsem katonai kormány.

Nem mondanak le a francia kormány tagjai

Páris, szept. 23. Ma újból felkereste Daladiert egy munkásküldöttség és megkérdezte tőle, hogy mikor hívja össze a parlamentet. Daladier azt felelte, hogy a jelenlegi körülmények között nem gondol a parlament összehívására.

Páris, szept. 23. Daladier ma magához hívatta a sajtó képviselőit, akik előtt kijelentette, hogy nem igaz az a hír, miszerint a kormány tagjai közül bárki lemondana.

(Folytatás az 5-ik oldalon.)

Megjelent a királyi dekrétum

Chirila Augustin 6 évre polgármestere a városnak

dr German Viktor és dr Solyom Kálmán alpolgármesterek

A bucureștii rádió ma déli híradásában közölte a királyi dekrétummal 6 évi időtartamra kinevezett polgármesterek és alpolgármesterek névsorát.

Nagyvárad polgármesterévé Chirila Augustint, alpolgármesterré dr German Viktor ortvost és dr. Solyom Kálmán ny. járásbírókat nevezte ki az uralkodó.

Kolozsvár polgármestere Sebastian Bornemisa, volt gogista államtitkár lett.

Sulyok István református püspök és dr Thury Kálmán tisztelgő látogatása Hanzu tábornoknál

Sulyos István ref. püspök dr Thury Kálmán egyházkerületi főgondnok csütörtök délelőtti tisztelgő látogatást tett Kolozsváron Hanzu tábornok, királyi helytartónál. Hanzu tábornok jóakarataról és megértéséről biztosította a küldöttség tagjait és kérte, hogy minden igazságos ügyben forduljanak

bizalommal hozzá.

A református vezető férfiak fel akarták keresni dr. Hodor helytartósági vezértitkárát — a kit biharmegyei prefektus korából jól ismernek — a vezértitkár azonban nem tartózkodott odahaza, hivatalos ügyben Bukarestben volt.

A cseh kormány nyugalomra inti a közvéleményt

(Godesberg, Rador.) Péntek délelőtti Chamberlain mielőtt Hitlerrel újból felkeresné volna, az angol delegáció tagjai külön tanácskozást tartottak.

Hitler csütörtök este Chamberlain távozása után Ribbentrop, Görbbel és Himmlerrel tárgyalt. Görbbel a Führer vöcsorán is visszatartotta.

Chamberlain egyébként csütörtök estétől péntek reggelig szállásán tartózkodott, amelyet egy pillanatig sem hagyott el.

„Amennyiben Godesbergben nem jutnak megegyezésre, — vagy Németország támadást kísérel meg, úgy védekezni fogunk. Ehez azonban az szükséges, hogy mutassuk meg, — hogy erőnk van és ne keletssük azt a látszatot, hogy a belső rendet nem tudjuk fenntartani.

A szovjet közölte a lengyel kormánnyal, hogy ha bevonul Csehszlovákiába, felbontja a meg nem támadási szerződést.

A cseh kormány megkapta Chamberlain angol miniszterelnök felhívását, hogy az érdekeiket különösen a vegyes lakosságú területen tartsák fenn a rendet. Ez a felhívás elsősorban a németekre vonatkozik, úgy a cseh állam keretén belül mint azon kívül. A csehek minden lehető megtesznek, hogy ne provokáljanak incidenseket.

A csehek tartózkodnak minden provokációtól

(Prága, Rador.) A Csetcha ügynökség jelenti: A cseh kormány megismételte a nyugalomra és hidegvérre irányuló felhívását. A kormány hangsúlyozza, hogy a cseheknek minden incidensről tartózkodniuk kell, nehogy az a vád merüljön fel, hogy a német és angol államférfiak közötti tárgyalásokat a csehek veszélyeztetik.

A cseh kormány megkapta Chamberlain angol miniszterelnök felhívását, hogy az érdekeiket különösen a vegyes lakosságú területen tartsák fenn a rendet. Ez a felhívás elsősorban a németekre vonatkozik, úgy a cseh állam keretén belül mint azon kívül. A csehek minden lehető megtesznek, hogy ne provokáljanak incidenseket.

Hitler cselekvési szabadsága

(London, Rador.) A Daily Mail-ben Ward Price Godesbergből a következőket jelenti: Hitler kancellár kijelentette, hogy ha bizonyos időn túl, — ha nem jön létre megegyezés, — visszanyeri cselekvési szabadságát. Ertesülésem szerint Hitler mégis tanulmányozza egyelőre Chamberlain terveit.

(Prága, Rador.) Az A-Z című lap a következőket írja: „Amennyiben Godesbergben nem jutnak megegyezésre, — vagy Németország támadást kísérel meg, úgy védekezni fogunk. Ehez azonban az szükséges, hogy mutassuk meg, — hogy erőnk van és ne keletssük azt a látszatot, hogy a belső rendet nem tudjuk fenntartani.

A cseh kormányainók poriréja

(Prága, Rador.) Az új cseh kormány elnöke Sirovy tábornok, Csehszlovákia legnépszerűbb embere. Mindössze 50 éves. Végigküzdötte a világháborút: 1918-ban a békekötés után Vladivosztkóban tartózkodott, ahonnan 1920-ban tért vissza. 1926-ban vezérkari főnökké, később hadseregfelügyelővé nevezték ki.

Váratlanul elhalasztották a délelőtti Chamberlain-Hitler-találkozót

Godesberg, szept. 24. Rador. A mai napra kitűzött godesbergi tárgyalásokat hirtelen elhalasztották. Az elhalasztást Chamberlain Hitlerhez intézett levele előzte meg, melyben kérte, hogy a tárgyalásokat halasszák el. Hitler előzően azonnal válaszolt a levélre s beleegyezését adta, hogy a ma délelőtti kitűzött tárgyalást ne tartásák meg.

Az új cseh kormányban az egyes tárcákat egyébként tisztviselők és szakemberek töltik be.

Csak a közvéleményen belül.

Prága, szept. 24. Rador. Karvoshy képviselő, a szlovák néppárt vezetője, a szlovák szakszervezetek elnöke cikket írt a Slovenski Rabotnik című lapban.

— Számunkra, szlovákok számára — írja a cikk, — csak két megoldás mutatkozik: szabadon élni a csehszlovák közvéleményen belül, vagy meghalni.

Nem történt incidens

Prága, szept. 24. Rador. A Csetcha ügynökség jelenti: A D. N. B. ügynökség azt jelentette, hogy a cseh motorizált katonaság péntek reggel Égerben incidenseket provokált. Cseh hivatalos helyen megállapítják, hogy Égerben senki sem lőtt le. Egyedül Klaeriban lőttek le három szüdfatnémet felkelőt, akik fegyveresen támadtak egy őrzőrastra.

Berlini lapok az új kormányról

Berlin, szept. 24. Rador. A pénteki berlini lapok aránylag kevéset foglalkoznak a godesbergi tanácskozással és inkább az új cseh kormány felé fordítják figyelmüket. A berlini lapok élesen támadják az új cseh kormányt, amelyet a cseh légionáriusok kormányának neveznek.

Felmentették a hűtlen kezellel vádolt körösszegi bírót.

Ardelean Péter volt nagyváradi városgazda, néhány éven keresztül Körösszeg község községi bírója volt. Bírói ténykedése ellen panaszok merültek fel és a hivatalos hatóságoknál feljelentették Ardeleant, hogy bírói ténykedése alatt 30 ezer lejjel megkárosította a községet és azt a maga céljaira használta fel. A törvényszék egy évi fogházra ítélte Ardeleant. Ardelean felekezett és a tábla dr. Bleda Vasile védőbeszéde után Ardeleant felmentette.

Inspekciós gyógyszerláral:

Szombat, szept. 24.

Arany Sas, Piața Unirii 6. Tel. 2574
Oroszlán, Piața M. Viteazului 14. Tel. 2335
Orangyal, Str. Alexandrii 42. Tel. 2294
Szent István, Str. Brătianu 60.
Korona, Bul. Reg. Ferdinand 6. Tel. 1370

— A tábla is megítélte az évjáradékot a villamosról leesett közlegénynek. A hét elején jelentettük, hogy a tábla első szekciója foglalkozott Daicor Ioan közrendőr keresetével. A közrendőr — mint ismeretes, leesett a tulgyorsan induló villamosról, a kerekek alá került, amelyek a lábát amputálták. Daicor lábát amputálták a közvéleményben. Felépülése után Daicor keresetét indított a Villamos vasút társaság ellen s havi 4000 lei évjáradék megítélését kérte. A törvényszék az orvosi vélemény alapján — amely 100 százalékos rokkantságot állapított meg, — havi 1800 lei évjáradék fizetésére kötelezte a villamos vasút társaságot. A táblai tárgyaláson dr. Zigre Miklós a villamos vasút nevében a kereset elutasítását, dr. Kalas László a közrendőr nevében havi 4000 lei járadék megítélését kérte. A tábla azon az alapon, hogy egy közrendőr fizetése 1800 lei, — havi 1800 lei járadék fizetésére kötelezte a villamos vasút társaságot.

— Autók felülvizsgálata. A nagyváradi rendőrkövésztura a közönség tudomására hozza — hogy a biharmegyei és nagyváradi áru és személyszállítással foglalkozó autómobilok, taxik, autobuszok, kamionok, stb. — felülvizsgálatát a nagyváradi rendőrség szeptember 28—29 és 30-án délelőtti 8—13 óra között tartják meg. Az összes forgalomban levő szállítással foglalkozó autómobilok tulajdonosai kötelesek jelentkezni. A jelentkezők kötelesek magukkal vinni a forgalmi engedélyt, pénzügyi engedélyt, az autó biztosítását igazoló iratokat. A város határain kívül is szállítást végző autók tulajdonosai a közmunkaügyi minisztériumi engedélyt is. A rendelet ellen vétőket szigorúan megbüntetik és a forgalmi engedélyüket bevonják.

— Az ívás vége. Egri Mihály és Foris András a szilágy megyei Nagyfalva községbeli lakosok halotti toron voltak. Mikor a tor végétért, az emberek hazafelé mentek és Egriék egy uton haladtak. Utközben Egriék észébe jutott, hogy még folytatni kellene az ívást. Foris azonban ellenkezett. Ezen észszólalkoztak és az 58 éves Egri Mihály, kinek jobb kezében, ütőni verni kezdte a 24 éves Foris Andrást. Az öreg úgy megverte a fiatalabbert, hogy hat hétig feküdt utána. Felépülése után Foris beperelte Egri, akit a zilahi törvényszék egy hónapi fogházra ítélt. Az ítélet ellen az ügyész és a vádlott is felekezett. A tábla a tegnapi tárgyaláson jóváhagyta a törvényszék ítéletét a büntetést azonban próbaidőre felfüggesztették.

Rohamosan emelkednek az árak

Miért drága a fa, a bor, a hus. -- Mit mondanak az érdekeltek?

Nagyvárad, szept. 23.

Az árak minden ártetőrsi akció ellenére lassan, de biztosan emelkednek és a polgár, akinek jövedelme a régi maradt, vagy esetleg még csökkent, törheti a fejét, hogy mi az oka az „indokolatlan” drágulásnak. A polgárnak ugyan fölkélesen mindegy az, hogy miért emelkednek az árak, mert csak egyet érez, hogy a jövedelméből mindinkább kevesebbre jut és nem érzékeli a drágulást előidéző körülményeket, amelyek nagymértékben hozzájárulnak a polgár életszínvonalának leromlásához. Mindenestire azonban nem ért tudni, hogy miért kisebb a kenyérkaraj, miért kevesebb a húszelet az asztalon és miért nem jut annyi tejre, mint egyelőtt. Megkérdeztünk tehát egy néhány szakembert, akik foglalkozásuk révén illetékesek megmagyarázni a drágulás okait.

Miért drága a tűzifa?

Először a legfontosabb téli cikk — a fa — után érdeklődtünk és az egyik nagy fás cég tisztviselője az általános ár-emelkedéssel kapcsolatban az alábbiakat mondotta:

— A faárak drágulását igen sok körülmény idézte elő és hogy csak a legfontosabbat említsük, azok a következők: az export, a vám és a szállítási költségek drágítják egyrészt a tűzi és az épületfát, másrészt pedig a magas munkabér.

Következő utunk egy liszt-kereskedőhöz vezetett, aki az ár-emelkedések okául a gabonaelexportnak nagymértékben való emelkedését látja. Szerinte ez természetesen maga után vonja a liszt és ezzel kapcsolatban a kenyérárak emelkedését.

Drágul a nyersbőranyag

Beszélgetést folytattunk egy bőrkereskedővel is, aki így indokolta a drágulást:

— A nemzetközi fegyverkezés nagymértékben oka a nyers- és készbőr ár-emelkedésének. Az egész világon erős iramban szerelik fel a hadseregeket és a katonai felszereléshez sok bőr kell. Kell a bőr a gépekhez, különböző szíjakkal és főképpen bakancsokhoz. Ez az egyik ok, hogy drágul a bőr, de az is hozzájárul a dráguláshoz, hogy külföldről igen kismértékben lehet behozni nyers és készbőr árukat. Amikor a bőrkereskedők kartellben voltak, nagynehezen lenyomták valamennyire az árakat, de amióta felbom-

lott a kartell, azóta ismét 20 százalékkal emelkedtek az árak. A valutáris nehézségek is nagymértékben hozzájárulnak a nyers- és készbőr árak drágulásához.

A mészárosok s a drágaság

Kérdést intéztünk egy nagyvágóhoz is, hogy mi az oka a hús drágulásának. Szerinte a mészárosiparnak kevés köze van a drágasághoz, mert az egyrészt az élő és vágott hús fokozottabb exportja idézi elő, másrészt pedig az a körülmény, hogy a földműves nem

adja el a marháját, azzal az indoklással kell neki egyrészt a munkához, másrészt pedig talán jövőre magasabb árat lesz.

Ár-emelkedés minden vona on

Végül egy gazdát kérdeztünk meg a drágaság okairól. Szerinte a gabonán eszközölt külföldi kötések, ha pillanatnyilag nem is, de később feltétlenül éreztetni fogják az ár-emelkedő irányát. Ami pedig az idej termést illeti, az kitűnő volt, de a gazdának nem igen

volt belőle haszna, mert a gazdátársadalom nagyrésze már előre eladta búzáját, még aratás előtt, mert nagy volt a pénzsűke. Másik része rögtön aratás után volt kénytelen eladni és így alakultak ki aztán az árak, amelyek elég nyomottak voltak, de a külföldi nagy gabonavásárlások azt jelentik, hogy mikor az export megindul, a gabonaárak fel fognak szökni.

A szövetkereskedő a nagy állami megrendelésekkel magyarázza a szövetáru drágulását, a nehézipari vállalatok vezetői szintén ezzel érvelnek.

Amint látjuk, a drágulást igen szépen és érthetően meg indokolják mindenütt, csak egyedül a fogyasztó az, aki tanácstalanul áll a drágulás hullámverésében. Számára nincs csen kiút, neki csak egy megoldás lehet: a kisebb karaj ke-nyér és a kisebb falat hús.

Szeptember 30-án kezdődnek a váradi bűnügyi tábla tárgyalásai

Ismeretes, hogy az új alkotmány eltörölte az esküdtsték intézményét és az esküdtbíró-ságok helyett bűnügyi táblákat állítottak fel. A bűnügyi táblák szeptember 15-én országsszerű megalkultak és az új igazságszolgáltatási év kezdetén lettek az esküt a nagyváradi bűnügyi tábla tagja is.

A törvény szerint a nagyváradi bűnügyi tábla dönt az összes Bihar, Szatmár, Máramaros és szilágy megyei bűnügyek-

ben, amelyek eddig az esküdtsték hatáskörébe tartoztak.

A bűnügyi tábla megalakulása után az esküdtstékek be-küldték a nagyváradi bűnügyi táblához az esküdtsték irattárában levő ügyeket. Eddig mint egy

30 bűnügyet küldtek át a bűnügyi táblához.

Albert Dumitrescu, a bűnügyi tábla elnöke intézkedett, az ügyek kitűzéséről és a bűnügyi tábla

első tárgyalását szeptember 30-án tartja meg.

Az első napon két ügy kerül tárgyalásra. Elsőnek Hedrich Richard és Bub Mihály volt köztisztviselők közpénz sikkasztási ügyeit tárgyalják le. Előzőleg első alkalommal, mint vád tanács ül össze a bűnügyi tábla. A vád tanács a 8 évi fogházra elítélt Hedrich Richard szabadságra helyezési ügyében dönt.

Rettegésben tart egy francia falut a szerelmi bánatában megőrült fiu

100 csendőr üldözi a tömeggyilkosságra készülő legényt

Párisból jelentik: A franciaországi Maures hegység szét-szórt falvaiban szelvésként száguld a halál. Senkisémm teszi kockára az életét, hogy kimenjen a hegység szűk útjára. Mintha kolera pusztított volna a falvakban. A kapuk le vannak lakatolva, ajtók bezarva, csak néhány vas álarcos, felfegyverzett egyén közlekedik a falvakban.

Egy szerelmi csalódásában megzavarodott fiatalember a hegyek közé vetette magát és míg élve vagy halva el nem fogják, veszélyeztetni az egész környék lakosságának az életét. Ez a vidék Franciaország legvadabb területei közé tartozik. Az utóbbi években nyolc gyilkosságot követte el, amelyeknek a tetteseit soha sem sikerült kinyomozni. Így tartanak tőle, hogy Berengeur Mihályt, aki most rettegésben tartja a

környéket, szintén nem sikerül kézrekeríteni.

A fiatalember 23 éves, jól megtermett legény, most szabadult ki a katonaságtól. Hazatérte után szemet vetett a szomszédjuk 15 éves Olivier. Illette nevű leányára. Feleségül is kérte. A leány azonban a szemébe nevetett és hátat fordított neki. Ettől kezdve a fiatalember megváltozott. Nem akart dolgozni és megzavarodott. Levelet küldött a leánynak és megfenyegette, hogy ha nem megy hozzá, meg fogja gyilkolni őt is, az apját is. A leány azonban tűzbe dobta a levelet.

Egy alkalommal a leány sétálni ment egy barátnőjével. Egyszer csak előtűnt termett a fiatalember. Fegyvert rántott elő és két lövéssel leterítette a szerelmesét.

A fiatalember futásnak

eredt és hiába vették üldözőbe, eltűnt az erdőben.

A falu fiatalsága őrseget szer vezet és úgy akarta megakadályozni a további gyilkosságokat. Az éjszaka folyamán azonban egy dörrenés reszketette meg a levegőt és Berengeur La jos, a gyilkos unokaöccse holtan esett össze. Az őrseg ré-műten szaladt szét és mindenki bezárkózott a szobájába. Senki sem merészkedik ki a utcára.

Az ügyészség 100 főnyi katonaságot küldött ki a környékre, miután megállapították, hogy a gyilkos néhány nappal a gyilkosság előtt 400 revolvertöltényt vásárolt be. A lakásán megtaláltak 80 golyót. A gyilkos tehát több mint 300 golyót vitt magával. Revest környékén addig tart az életveszély, míg a 300 golyó el nem fogy.

„Nem tudok Gyula nélkül élni“

Romantikus leányszöktetés egy biharmegyei városban

Egy kolozsvári magántisztviselő szöktette meg a földbirtokos leányt, mert a szülők ellenezték a házasságot

Nagyvárad, szept. 23. Téved, aki azt hiszi, hogy a romantika kipusztult a világból. A „mindent legyőző szerelem” diadal-maskodik a szülői szigor felett még ma is, amikor azt lehetne hinni, hogy a házasságokat kizárólag gazdasági alapon kötik meg.

Ismerkedés a Félix-fürdőben

A nagyvárad magánnyomozó iroda néhány nap óta érdekes leányszöktetési ügyben folytat nyomozást. A szereplők neveit nem írjuk ki, sőt még a városkát is kénytelenek vagyunk elhallgatni, ahol a leány illetve szülei laknak. Csak annyit árulhatunk el, hogy

az egyik biharmegyei járási székhelyen laknak a leány szülei, gazdag földbirtokosok.

A leányt szülei igen jó nevelésben részesítették és úgy képzelték, hogy ők választják majd ki jövődöbelijét is. Ki is szemelték egy községbeli földbirtokost és már az eljegyzés időpontját is kitűzték.

A leánynak azonban nem tetszett a szülők által kiszemelt vőlegény. Lehetséges, hogy mégis hozzámenné volna feleségül, ha közben meg nem ismerkedik a „másikkal”, akit „meglátni és megszeretni, pillanat műve volt.”

A leány szüleivel együtt a Félix-fürdőbe rándult ki egy vasárnap. Itt nyaralt történetünk hőse is, egy kolozsvári magántisztviselő. A leány és a fiatalember a strandon vagy a terraszon tánc közben ismerkedtek-e meg, ennek a kérdésnek a felderítése már az oknyomozó történelem dolga, de tény, hogy a mit sem sejtő szülők elé néhány nap múlva azaz állított a leány, hogy

nem megy hozzá a kiszemelt földbirtokoshoz, mert mást szeret.

A szülők hallani sem akartak leányuk óhajlásáról. A kolozsvári ifju ellen személyileg semmi kifogásuk nem volt, azonban ragaszkodtak ahhoz, hogy vejük földbirtokos legyen aki vezetni tudja a birtok ügyeit.

Ellünik hazulról a szerelmes lány

A szerelemmel azonban nem lehet dacolni. A leány titokban többször is találkozott a kolozsvári ifjával leveleket váltottak egymással. Amikor a szülő ébersége megakadályozta, hogy a fürdőben, vagy Nagyváradon találkozzanak,

egy szép napon a leány eltűnt hazulról.

A szülők már akkor megbízták a nagyvárad magánnyomozó-irodát, hogy kutassa fel az eltűnt leányt. A nyomozás akkor sikerrel is járt.

A magánnyomozó detektívjei a leányt Aradon lakó rokonainál találta meg.

— Csak rokonlátogatóba jöttem — mondotta a leány —, mert nem tudtam otthon maradni, mert szüleim fogsorozták a földbirtokossal való házasságomat.

A szülők gyorsan hazaviteték leányukat, mert erősen

élt bennük a gyanu, hogy Aradon ismét találkozott a kolozsvári fiatalemberrel.

Ujabb szökés

Valószínű, hogy itt beszélték meg a végleges szökés tervét is.

Az elmúlt héten ugyanis újból eltűnt a leány, szülei lakásáról.

Szüleinek levelet hagyott hátra, amelyben ezt írja:

„Ne haragudjatok rám, de Gyula nélkül nem tudok élni. Elmegyek és megesküszöm nektek. Ne keressetek, ha a házasság megtörténik, majd értesítelek benreteket.”

„Nem tudok Gyula nélkül élni“

A szülők azonban nem elégedtek meg ezzel a megoldással, ők még az esküvő előtt tudni akarták lányuk holét. Ezért újból felkeresték a magánnyomozó irodát és sürgető megbízást adtak, hogy kutassák fel a szökevényeket.

A nyomozás azonban még nem vezetett eredményre.

A magánnyomozó csak annyit állapított meg, hogy a leány szökése előtt beszerezte a házassághoz szükséges iratokat.

Az eddigi nyomok szerint a leány és a fiatalember valószínűleg Kolozsvár felé vették útjukat,

látta őket valaki, amint az egyik ottani vendéglőben vacsoráztak.

A haragos szülők egyébként a házasságot törvényes uton nem tudják megakadályozni, mert a leány már nagykorú és nincs szükség szülői beleegyezésre. Nincs kizárva, hogy mire a detektívek rátalálnak, már késő lesz és a szülők — kénytelenek lesznek megbocsájtani.

(p.)

Felebbezett Vaiszlovich Emil az egyéves fogházbüntetés ellen

Nagyvárad, szept. 23. Amint már tegnapi számunkban jelentettük, a kolozsvári katonai törvényszék Vaiszlovich Emilt egyévi fogházbüntetésre és 30 ezer lei pénzbírságra ítélte. A szállótulajdonost az ítélet kihirdetése után nyomban letartóztatták.

A tárgyalásról az alábbi részleteket jelentik:

Vaiszlovich kijelentette, hogy a Medrano cirkuszbeli

magatartásával nem akart királysértést elkövetni, azaz védekezett, hogy csupán feledékenységéből nem vette le a kalapját. Hangoztatta, továbbá, hogy a királysértés annál kevésbé tételezhető róla fel, mert már egy ilyen ügyben eljárás folyt ellene

így értelmetlen meggondolatlanság lett volna részéről ismételt kihívni a hatóságokat.

A hadbírószék ezután Popovici Valér dr nagyvárad rendőrkezesét hallgatta ki, aki rendkívül terhelő vallomást tett. Elmondotta, hogy Vaiszlovich

állandó engedelmességével lépten-nyomon összeütközésbe került a rendőrséggel

s egyizben azért, mert a nemzeti ünnep alkalmával nem tűzte ki a lobogót, a bíróság már büntetéssel is sújtotta. Vaiszlovich államellenes magatartását — mondotta továbbá Popovici Valér dr rendőrkezes — mi sem jellemzi jobban, minthogy

a határvédelmi erődtitások építkezéséhez nem járult hozzá,

holott az kedvező anyagi körülményei mellett módjában lett volna.

A perbeszéd elhangzása után hozta meg a hadbírószék ítéletét, amely

a felségstírtás vádjá alól felmentette Vaiszlovichot,

de a nemzeti himnusszal szemben elkövetett tiszteletlen magatartás miatt mondta ki büntetésnek Vaiszlovich Emilt.

Vaiszlovich Emil és védője az ítélet ellen valószínűleg felebbeznek, a felsőbb bíróság döntéséig azonban Vaiszlovich fogva marad.

Egy vándorcirkusz medvéje összeharapott egy hadírokkantat

A nagypiac-téren néhány nap óta egy kis cirkusz vert tanyát. A sátrak között állandóan nagy csoportosulás van, a cirkusz egyetlen medvéje körül. A cirkusz körül ödöngött Szöllősi Ferenc 53 éves napszámos is, aki előző nap segédkezett a cirkusznál és 10 lej járandósága volt a cirkusztól. Az egyik néző hámozott diót, dott át Szöllősiné, hogy nyújtssa be a medvének. Szöllősi benyújtotta a diót a rácson, amikor a

medve elkapta a napszámos kezét is és beleharapott Szöllősi ujjába és tenyerébe. A szerencsétlenség szemtanúi botokkal kezdték ütni a medvét, mire az kiengedte szájából a napszámos sulyosan sérült kezét. Szöllősit bevitték a betegsegélyzőhöz, ahol első segélyben részesítették és sebét bekötözték. A szerencsétlenül járt Szöllősi helyzete annál sulyosabb, mert a háboruban megsérült a jobb keze. Most a nyomorék jobb

keze mellett munkaképtelen lett a bal kezére is.

Egész öltönyre, kabáttra szövet, vászon, duffin, flanel maradékban potom áron most érkezett Steiner maradékos Ca'ea Victoriei 3. az udvarban

(Tud. eleje az első oldalon.)
Hazautaznak az angol
követségi tisztviselők
családjai

Prága, szept. 23. Az esti órákban érkezett prágai jelentés közli, hogy a prágai angol követ felszólította a követség tisztviselőit, hogy feleségeiket és gyermekeiket azonnal szállítsák haza Angliába.

Páris, szept. 23. A Havas távirati iroda jelentése szerint, Chamberlain és Hitler tárgyalása holnap estig befejeződik.

Visszautasította
Petrescu Comnen kül-
ügyminiszter a magyar
delegátus javaslatait

Románia nem enged a 19.
szakaszhoz nyulni

Genf, szept. 23. A Népszövetség politikai bizottságában a magyar delegátus kérte az alapokmány 19. szakaszának módosítását olyan értelemben, hogy a határozathozatalhoz ne legyen szükség egyhangú határozatra, hanem csak szótöbbségre. Petrescu Comnen román külügyminiszter nyomban reflektált a felszólalásra és kijelentette, hogy az alapokmány 19. szakaszának bármilyen módosítása az amugy is válsággal küzdő Népszövetséget végveszélybe sodorná. Kéte alapelvről: az államok jogegyenlőségéről és a határozatok egyhangúságáról nem lehet lemondani és Románia a maga részéről sohasem fogadhatja el az alapokmány 19. szakaszára vonatkozó eljárás módosítását.

Háromnapos ütkö-
zet után a kínaiak
visszaverték
a japánokat

Hankeu, szept. 23. A kínaiak főhadiszállása szerdán hivatalos közleményt adott ki, amely szerint három napos ütközet után a kínaiaknak sikerült visszaverniök a japánokat Tier-Csa-Cseng erődjé elől a Jangce folyón. A japánok 700 embert veszítettek és visszavonultak észak-keleti irányban. A kínaiak vesztesége szintén nagy.

Munkásszerencsétlenség
a Phöbus vasgyárban

Nagyvárad, szept. 23. Tegnap délután súlyos munkásszerencsétlenség történt a „Phöbus” vasgyárban. Leu Traian, vasesztérgályos, Rándunicilor ucca 25. szám alatti lakosnak munkaközben az egyik karja eltört. A szerencsétlenül járt munkáshoz kihívták a mertőket, akik azonnal beszállították a Közkórházba.

Nem szüntetik meg a szakszervezeteket

Az utóbbi napokban értesülések jelentek meg a napilapokban a szakszervezetekre vonatkozó intézkedésekről. A munkaügyi minisztérium közli, hogy Ralea munkaügyi miniszter a szeptember 20-i minisztertanácson valóban tett közlést a munkások, tisztviselők és iparosok szervezkedésének szabályozásáról, erről azonban hivatalos közlés nem jelent meg és a lapokban megjelent közlések nem fedik a tényeket.

Megállapítják, hogy a most készülő új törvény a szakmabeli szervezetek összpontosítását célozza anélkül azonban, hogy a társulási szabadságot megszüntetné.

Tiltott határátlépés miatt letartóztattak négy szalontai fiatalembert

Nagyszalonta szept. 24. Tegnap délelőtt felidézték a rendőrségre Bajó Gyula, Züh Imre, Szabó Imre és Hidi Imre 18 év körüli fiatalembereket, akik az elmúlt hetekben minden igazolvány nélkül átlépték a magyar határt. A négy fiatalembert a geszti csendőrség elfogta.

Itt a fiuk kijelentették, hogy azért jöttek át Szalontáról a magyar határon, hogy Budapesten pilótának képezzék ki őket. A geszti csendőrség két hétig tartotta őrizetben a négy fiatal embert, aztán áttette a határon. A négy kiskorú fiatalembert, szülei semmit sem tudtak gyermeik külföldi kirándulásai-

ról és azon tervükről, hogy repülni szeretnének. A fiuk azt mondták szüleiknek, hogy Kolozsvárra mennek munkát keresni.

A tegnap őrizetbe vett négy fiatalembert a szalontai rendőrség ma a kolozsvári hadbíró-ságra kísértette át.

Repülőgéppel lezuhant és szörnyethalt Wastover tábornok az amerikai légi haderők parancsnoka

Washington szept. 23. A hadügyminisztérium jelenti, hogy Wastover tábornok, az amerikai légi haderők főparancsnoka meghalt. Wastover tábornok Los Angeles közelében repülő szerencsétlenség áldozata

lett. 1901-ben mint egyszerű katona lépett be az amerikai hadsereg kötelékébe és egyéni érdemeivel küzdötte fel magát a legmagasabb rangba. A szerencsétlenség a következő körülmények között történt: Wes-

tower gépe a Los Angeles melletti burbanksi repülőtéren leszállás közben váratlanul kigyúlt és lezuhant. A tábornokon kívül egy őrmester is meghalt.

24 ezer lejt visszakap a család miatt elítélt nagyváradai pénzügyi tisztviselő

A táblai vádtanács döntése

A tábla az elmúlt hét folyamán tárgyalta Ternér Eliás, a nagyváradai pénzügyigazgatóság volt tisztviselőjének a bűnügyét, aki — mint ismeretes — 130.000 lejt eltulajdonított és ki akart szökni az országból.

Ternernek nem volt utlevele és ezért két tengerésszel beszélte meg a szökést, akik 30 ezer lejt ellenében megígérték neki, hogy hozzásegítik a szökéshez. A tengerészek elrejtették Ternert, a vámvizsgálat során azonban ráakadtak az elbujtatott pénzügyi tisztviselőre.

A pénzügyi tisztviselő szökésében közreműködő tengerészeket letartóztatták, akik a 30.000 lejből 24.500 lejt visszaadtak. A pénzt a constantai ügyészség lefoglalta és át küldte a nagyváradai ügyészségre.

A törvérszék — mint emlékeztetés — közpénz sikkasztás címén egy évi elzárásra ítélte Ternert. A tábla viszont csak család és szélhámosság büntetésében mondta ki bűnösnek

— ezért egy évre ítélte — és feloldotta a lefoglalt összegre vonatkozó bűnügyi zárlatot.

Dr. Pacala, Ternér védőügyvédje, most beadványt intézett a táblához és kérte, hogy a táb-

lai határozat alapján rendeljék el a lefoglalt 24.500 lejt kiadását. A tábla vádtanácsa tegnapi tárgyalásán helyt adott dr. Pacala kérésének és elrendelte a 24.500 lejt azonnali kiadását.

Vizrebocsátották a Mircea iskolahajót

Hamburg, szept. 23. — A Blumlom Voss hajógyárban tegnap bocsátották vízre a „Mircea”, román iskolahajót. Radu Djuvara követ helyett

Barbatescu követségi tanácsos és Gulescu parancsnok jelent meg a vizrebocsátásnál. Barbatescu beszédében Őfelsége II. Károly király szavait idézte.

Uiságárosok, rikkancsok

fix fizetéssel
azonnal felvétetnek

Jelenkezni a kiadóban

Hitler nőtestvérei

A Bucarestiben megjelenő Románia érdekes cikket közöl Hitler Adolf német vezér és kancellár két nővéréről, Angela és Paula Hitleréről. A Führer idősebbik nővére, Angela 1933 óta vezeti bátyja háztartását, a német állam fő másik festője, Paula azonban egészen az Anschluss bekövetkeztéig visszautasította a meghívást, hogy elhagyja Bécsét és ő is Berlinbe költözzék az elnöki palotába.

A múlt héten fejeződött be Nürnbergben a tizedik nemzeti szocialista párt-hét és ennek keretében egy ünnepe alkalmával első ízben jelentek meg nyilvánosan a Führer oldalán Hitler nővérei, Angela és Paula.

Hitler Angela a német vezérnek mostohanővére, Hitler édesapja, Hitler Alajos első házasságából született. Angela jóval idősebb nagy-növű fivérével. Külsőleg is más: magas, testes, bővérű. Fiatalságát az egykori császárvárosban töltötte, ott is ment férjhez egy Rampel nevű férfihez, aki állítólag egyszerű munkásember volt. Tizenkét év házaság után férje meghalt és Angela kicsiny nyugdíjából éldegélt és egyre növekedő érdeklődéssel figyelte féléstvére csodálatos pályafutását.

Hindenburg halála után, amikor a német nép egyhan gulag Hitlert választotta meg a birodalom vezérének és Hitler nyári lakhelyét Berchtesgadenbe tette át, a Führer levelet írt Bécsbe Angelának és meghívta házába vezetésére. Hitler Angela elfogadta a meghívást és Németországba utazott. Hitnőül ment egy Hammisch Martin nevű tanárhoz, az esküvő a legnagyobb csendben folyt le, éppen a vezér és kancellár egyenes kívánságára. Hammisch-Hitler Angela férje háztartását vezeti és boldogan él gigantikus testvére dícsfényének árnyékában. Ennek ellenére azonban politikával egyáltalán nem foglalkozik.

Hitler másik nőtestvére, Paula, főkéletes ellentéte nővéreinek, Angelának. Hitler édestestvére és ezért inkább reá hasonlít: gyenge, tőrekeny alakja van, hallgatólag, ideges.

Hasonlóan Angelához, a vezér őt is hívta Berchtesgadenbe, Paula azonban ke- reken visszautasította a meg- hívást.

— Ha husz éven át nem rördött velem, most én nem megyek, — mondotta.

Az Anschluss után azonban végül is engedett makacsságából és a birodalomba költözött. Azóta bátyja házában él.

APRÓHIRDETÉSEK

Előfizetési díj havonta 40 lei — Megjelenik mindennap

POSTA

Iskolás gyermekek részére Gál Zoltán-féle Román-magyar és Magyar-román kézi-szótár egy kötetben: 25 lejért kapható a Pásztor Ede papír- és írószertüzletben, Piaja Mihai Viteazul 4.

ALLAS

Diótörő munkáslányok állan- do munkára jelentkezzenek. Fehér diótörőde, str. Avram Jancu 5. I. em. 3949

Jómegjelenésű csakis intelli- gens hölgyeket és urakat szép keresethez juttatunk ügynöki teendők elvégzésével. Cim a ki- adóban. 3446.

Irodai munkaerőt, fiatal, ro- mán-német levelezőt (esetleg nőt) felvesz vállalat. Ajánlatot Szerény jelígre a kiadóba. 3960.

Keresek elsejére jó bizonyít- ványal állandó helyre perfekt főzni tudó mindenek szakács- nét. Cim a kiadóban. 3961

Fiatat mosogatólány azonnal ra felvétetik Eldorado büfében str. Ciorogariu 1. 3963

Gyakorlott diótörőnőket azon- nali belépésre felveszek. Klein str. Carol Rimler 21. 3959

Diótörő munkáslányok felvétel- rek. Ugyanott házhöz is ki- adunk diótörést. Aurel Vlaicu 2 3964

Ujságárusokat jó keresettel egész napi elfoglaltsággal fel- veszünk. Jelentkezni a kiadói- vatalban.

Gyermektelen házastérpár felvétetik. Jelentkezni vasár- nap 8—10 és 4—6 között. Alea Principesa Elena 14. 3973

VETEL-ELADAS

Egy motorhajtású tengeri daráló eladó. Str. Wilson 95. 3920.

Cukrászoknak tortalap, pa- pirtálca, mignon papirok, papír szalvéták nagy választékban a egolcsóbban Pásztor Ede cég papírárubázában.

Karikahajós varrógépet meg- vételre keresek. Cimeket „Ol- csó” jelígre a kiadóba kérek. 3972

KÜLÖNFELE

Multat, jelent, jövőt mon- dok 20 leiért és bármilyen ba- jában segíteni tudok. Str. Moldova 58-a. Oradea. 3141

90 millió bírság a petroleum- finomító vállalatokra

Bucuresti, szept. 23. A pénz- ügyminiszter rendeletére né- hány hét óta vizsgálat folyt a nagy petroleumvállalatok üze- meiben, hol a vámilletékek kö- rül súlyos visszaéléseket lep- lezték le a hivatalos közegek.

A felvett kihágási jegyzőköny- vek alapján összesen 90 millió lej bírsággal súlytották a „Con- cordia”, „Astra Romana”, „Ro- mania Americana” és „Distri- butia” cégeket.

Vesztegetés vádját emelte a hadbíróság ügyésze Princz József szatmári gyáros ellen

Kolozsvár, szept. 23. Cioban Gheorghe 7-ik határezerred- beli tizedest vesztegetési pénz elfogadása miatt vonta felelős- ségre az elmúlt napokban a helybeli katonai törvényszék.

Cioban, aki a szatmármegyei Pete község határrészén telje- sitett szolgálatot, április 23-án felettése megbízásából a hatá- ron áthaladó járművek utasai- nak csomagjait vizsgálta felül. Éppen ebben az időben érke- zett oda Princz József szatmári gyáros autója is, akinek cso- magjait — a vád állítása sze- rint —

a gyárostól kapott 100 lej ellenében feltűnő elnézéssel kezelte.

Kihallgatása során Cioban azt hangoztatta, hogy a pénz

csupán borrávalóként, a csoma gok fel és lerakása körül tanu- sitott szolgálataiért kapta, amit a gyáros is megerősített.

Ugyanezen az állásponton állott a vádlott védője, dr. Ma- tier Titus is.

Blebes őrnagy, katonai ügy- ész kérésére a katonai tör- vényszék Princz József gyá- rossal szemben is kiterjesz- tette a vádat, akit vesztege- tés miatt vonnak felelősség- re.

Az érdekes vesztegetési perben amelyet a közeljövőben újra tárgyalásra tűznek, egyrészen fognak ítéletet hozni.

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE CÉGNEL ORADEA

SPORT

Végleges az összeállítás

A ma délutáni tréning-mér- közés végleges döntést hozott. A bizottság este összeült és ki- jelölte a végleges összeállítást. Játsszani fog a B) csapat is. Fővárosi jelentés szerint a vég- leges csapat a következő:

Románia A) David. Sfera Albu, Vintila, Gain, Demetro- vici, Nistor, Orza, Ploesteanu, Barátky, Bodola, Dobay.

Románia B) Rădulescu, Fele- can, Duce, Bărbulescu, Fieraria Nistor, Bogdan, Reiter, Zăines- cu, Prassler, Gică Popescu.

Kisorsolták a Román Kupa második fordulóját

Bukarest, szept. 23. A Ro- mán Kupa bizottság kisorsolta a Román Kupa második for- dulóját, amelybe már bekap- csolódnak a B) divíziós csapa- tok is. A második forduló so- rán 40 mérkőzés kerül eldön- tésre. Az érdekesebb mérkő- zések a következők:

NAC—Tricolor Nagybanján. Crisana—Vasas Nagyváradon Törckvés—AS Salinele Ma- rosujváron.

Universitatea—Uranus Tor- dán.

TMAC—Electrica Temesvá- ron.

Rádió műsor

SZOMBAT

BUCURESTI. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hang verseny, háztartási, orvosi ta- nácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízá- lásjelentés. 13.10 Déli hargver- seny közvetítése. Közben sport hírek. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofon- lemez. 15 Hírek. 16.45 Elő- adás. 19 Szórakoztató zene. 20.30 Énekszámok. 20.45 Gra- mofonzene közvetítése. 21.15 Jazz-zene közvetítése, melynek szünetében körülbelül 21.45 Ét- termi zene. Utána: Hírek köz- vetítése külföldre németül és franciául.

BUDAPEST I. 7.45 Torna. Utána gramofon. 8.20 Éterrd. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Fel- olvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.05 ci- gányzene. 13.30 Hírek. 14.20 Időjelzés. 14.30 Lemezek. 15.35 Hírek. 16 Árfolyamok. 17.15 Harsányi Gizi mesél 15.45 Idő- jelzés. 18 A posta műszaki ta- nácsadójának közleménye 18.25 A rádió szalonzenekara. 18.20 Közvetítés a Meinl-gyár telepé- ről. 20 Simonffy Kálmán szer- zeményei. 21.15 Film- és tánc- dalok. 22.15 Hírek. 22.40 Bu- dapesti Hangverseny Zenekar. 24 Hírek német és olasz nyel- ven. 24.10 Tánclemezek. 1.05 Hírek külföldre